

Αλκοολικοί Ανώνυμοι: Πρόγραμμα απεξάρτησης ή εξάρτησης; (Ιερά Μητρόπολη Γλυφάδας)

Date : Νοεμβρίου 19, 2017

Προλογίζοντας

Ξεκινώντας την έρευνα για τους Αλκοολικούς Ανώνυμους είχα την αίσθηση ότι κάτι δεν πάει καλά. Τα στοιχεία, όμως, που ήρθαν στο φως μέσα από την έρευνα στο Διαδίκτυο, τη μελέτη και την επικοινωνία με δεκάδες πρώην μέλη της οργάνωσης των Αλκοολικών Ανώνυμων ήταν κάτι περισσότερο από μια επιβεβαίωση των αρχικών υποθέσεων· ήταν ένα αποκαλυπτικό ξάφνιασμα για μένα και το ίδιο υποθέτω ότι θα είναι και για όσους αναγνώστες δεν έτυχε να ασχοληθούν με το θέμα.

Ποιοι είναι οι Αλκοολικοί Ανώνυμοι

Οι Αλκοολικοί Ανώνυμοι (εφεξής ΑΑ) είναι μια διεθνής αδελφότητα αποτελούμενη από αλκοολικούς που έχουν 3 στόχους: να ξεπεράσουν το πρόβλημα του αλκοολισμού, να διασφαλίσουν την ενότητα της αδελφότητας ακολουθώντας τις «Δώδεκα Παραδόσεις» και να προσφέρουν «Υπηρεσία» διαδίδοντας παντού το μήνυμα της θεραπείας μέσω των «Δώδεκα Βημάτων»[1]. Το βασικό τους αξίωμα είναι ότι ο αλκοολισμός αποτελεί «αθεράπευτη ασθένεια» και «αν υπήρξες έστω και μια φορά αλκοολικός, θα είσαι πάντα αλκοολικός» («once an alcoholic, always an alcoholic»). Το αξίωμά τους αυτό δεν έχει αποδειχθεί επιστημονικά, αντιθέτως από το 1950 ακόμα υπάρχουν επιστημονικές έρευνες και συνακόλουθες ιατρικές αναφορές για αρκετές περιπτώσεις αλκοολικών που απεξαρτήθηκαν οριστικά, χωρίς τη συμμετοχή τους σε οργανώσεις του τύπου των ΑΑ[2]. Εντούτοις, «τα μέλη των ΑΑ ισχυρίζονται ότι είναι αλκοολικοί σήμερα - ακόμα και αν δεν έχουν πει ούτε ένα ποτό εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Δεν λένε ότι έχουν “θεραπευτεί”»[3]. Ισχύει όμως αυτό; Θα φανεί στη συνέχεια. Πάντως, ο Dr E.M. Jellinek, συνιδρυτής της Σχολής Αλκοολογικών Σπουδών στο Yale και κοσμήτορας των ερευνητών στον τομέα του αλκοολισμού, δήλωνε το 1963: «Οι ΑΑ έχουν δημιουργήσει μια εικόνα του αλκοολισμού όπως τη φαντάζονται οι ίδιοι»[4]. Όσο για το πόσοι είναι, από τους 350.000 ΑΑ του 1964 [5], σήμερα ο αριθμός τους φαίνεται ότι ξεπερνά τα 2.000.000 σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της αδελφότητας[6]. Να τονιστεί ότι πολλά από τα μέλη των ΑΑ παραμένουν στην οργάνωση για πάρα πολλά χρόνια ή για όλη τη ζωή τους.

Σύντομη ιστορική αναδρομή

Οι ΑΑ ιδρύθηκαν το 1935 από τους Bill (William) Wilson και τον Dr Bob (Robert) Smith[7]. Για να καταλάβουμε τους ΑΑ είναι σημαντικό να καταλάβουμε το κίνημα που τους γέννησε: το Γκρουπ της Οξφόρδης, ή Κίνημα του Γκρουπ της Οξφόρδης ή Μπουχμανισμός, κατόπιν γνωστό ως ΜΡΑ (Ηθικός Επανεξοπλισμός)[8]. Οι δύο ιδρυτές των ΑΑ, ο Wilson και ο Dr Smith, υπήρξαν ενθουσιώδεις οπαδοί του Γκρουπ της Οξφόρδης και μάλιστα οι πρώτες ομάδες των ΑΑ λειτούργησαν ως μέρος του Γκρουπ της Οξφόρδης. Το Γκρουπ της Οξφόρδης ιδρύθηκε από τον Dr Frank Nathan Daniel Buchman, λουθηρανό πάστορα με ακραίο ζήλο για αναγκαστικό προσηλυτισμό κατά το πρότυπο των προτεσταντών και εμμονή με τις σεξουαλικές αμαρτίες. Το πρόγραμμα της κατήχησής του έδινε έμφαση στις δημόσιες εξομολογήσεις, στη «θεία καθοδήγηση» σε «ώρες ησυχίας», στην πλήρη παράδοση σε αυτήν την «καθοδήγηση», στο να ζεις μια ζωή «ελεγχόμενη» και στην παραμικρότερη λεπτομέρειά της από το Θεό, στις «4 απόλυτες αξίες»: αγνότητα, τιμότητα, αγάπη και ανιδιοτέλεια, στην αποκατάσταση όσων έχουν βλάβει και στη μετάδοση του «μηνύματος» σε όσους είναι ακόμα «ηττημένοι». Ο Buchman και οι οπαδοί του διοργάνωναν σε σπίτια συγκεντρώσεις με σκοπό τον προσηλυτισμό· ταξίδευαν σε διάφορες πόλεις και ανάμεσά τους και στην Οξφόρδη, απ' όπου πήρε και το κίνημα το όνομά του[9]. Ο Buchman δεν έκρυβε τη συμπάθειά του προς τον Χίτλερ[10] και στις συγκεντρώσεις του επεδίωκε να προσκαλεί τους πλούσιους και ισχυρούς της εποχής. Το 1938 το κίνημά του μετονομάστηκε «Ηθικός Επανεξοπλισμός»[11] μετά από μια εκστρατεία του με αυτόν τον τίτλο.

Ο Bill Wilson, ιδρυτής των ΑΑ, γιος αλκοολικού και αλκοολικός ο ίδιος, άκουσε «τις διδασκαλίες του Γκρουπ της Οξφόρδης, δηλαδή: 1) παραδοχή προσωπικής ήττας 2) κατάρτιση προσωπικού καταλόγου 3) εξομολόγηση των ελαττωμάτων σε ένα άλλο άτομο 4) αποκατάσταση όσων έχει βλάβει κανείς 5) προσφορά ανιδιοτελούς βοήθειας 6) προσευχή στον Θεό για να βάλει σε πράξη αυτές τις εντολές»[12]. Ο Wilson όμως παρέμεινε αδιάφορος ως τον Δεκέμβριο του 1934, οπότε βίωσε «την πνευματική αφύπνισή του», την οποία περιγράφει ως «εμπειρία φωτός». «Έκλαιγα και φώναζα. Αν υπάρχει Θεός ας εμφανιστεί! Είμαι έτοιμος να κάνω οτιδήποτε! Ξαφνικά το δωμάτιο γέμισε με λευκό φως... Γύρω μου υπήρχε ένα υπέροχο αίσθημα της Παρουσίας και σκέφτηκα: Αυτός λοιπόν είναι ο Θεός των κηρύκων»[13]. Στη συνέχεια ασπάστηκε πλήρως τις διδασκαλίες του Γκρουπ της Οξφόρδης και προσπάθησε να τις εφαρμόσει στον τομέα του αλκοολισμού.

Ο άλλος ιδρυτής των ΑΑ, ο Dr Bob Smith, επίσης αλκοολικός, συμμετείχε στις συναντήσεις του Γκρουπ και μαζί με τον Wilson αφιέρωναν χρόνο σε ανάγνωση της Γραφής, σε διαλογισμό και λήψη «θείας καθοδήγησης». Επιπλέον, υιοθέτησαν και κάποιες ιδέες του Carl Jung, όπως αυτήν για «την αναγκαιότητα του προσηλυτισμού ώστε να εξουδετερωθεί η απελπισία του αλκοολισμού»[14]. Να υπενθυμίσουμε εδώ ότι ο Jung είχε εμπλακεί στον αποκρυφισμό, έκανε πνευματιστικές συγκεντρώσεις κ.λπ.[15]. Και καθότι δεν άργησαν να βρουν και άλλους αλκοολικούς ξεκίνησε το

1935 η πρώτη μικρή ομάδα των ΑΑ στο Akron, Ohio. Με ρίζες, όπως είδαμε, στον προτεσταντισμό· μόνο που ο Wilson, παρότι είχε ενστερνιστεί πλήρως τις διδασκαλίες του Γκρουπ της Οξφόρδης, ένωθε ότι στους αλκοολικούς «Αυτές οι ιδέες έπρεπε να μεταδοθούν με κουταλάκια και όχι με κουβάδες»[16].

«Το πρόγραμμά μας είναι πνευματικό, δεν είναι θρησκευτικό»

Ένας από τους βασικούς ισχυρισμούς των ΑΑ είναι ότι δεν έχουν καμία σχέση με θρησκεία, αλλά το πρόγραμμά τους «είναι βασισμένο στην αποδοχή ορισμένων πνευματικών αξιών»[17]. Πώς μπορεί, όμως, ένα πρόγραμμα που προβάλλεται ως «μη θρησκευτικό» να στηρίζεται σε «Δώδεκα Βήματα», από τα οποία τα έξι ομιλούν για Θεό; Πώς μπορεί να λείπει ο θρησκευτικός χαρακτήρας όταν το βασικό κείμενο που μελετούν και εφαρμόζουν πιστά, το γνωστό ως «Μεγάλο Βιβλίο » (Big Book) έχει 132 αναφορές στη λέξη Θεός, 6 αναφορές στην προσευχή και 8 αναφορές στο διαλογισμό;[18] Και όταν τα μέλη προτρέπονται, συν τοις άλλοις, να αποκτήσουν «άμεση και συντριπτική θεϊκή συνειδητότητα»[19] για να απεξαρτηθούν;[20] «Το Μεγάλο Βιβλίο - η Βίβλος της κίνησης των ΑΑ - δεν έχει αλλάξει εδώ και 70 χρόνια [δηλαδή από τότε που γράφτηκε]. Δεν επιτρέπεται να πεις ότι το βιβλίο έχει λάθη ή να το αμφισβητήσεις καθ' οιουδήποτε τρόπο... Υπάρχουν συναντήσεις μεγάλων ομάδων αφιερωμένες στη συζήτηση του πόσο υπέροχο είναι το βιβλίο. Δεν πρέπει ποτέ να σταματήσεις να το διαβάζεις και να το ξαναδιαβάζεις» λένε στους Times οι Lilian και Murdoch Macdonald, οι οποίοι υπήρξαν μέλη των ΑΑ για 20 περίπου χρόνια[21].

Το Μεγάλο Βιβλίο, το οποίο - σύμφωνα πάντα με την οργάνωση - έχει μεταφραστεί σε 43 γλώσσες και έχει πουλήσει πάνω από 200 εκατομμύρια αντίτυπα[22], έχει 14 αναφορές στο «θαύμα», 16 αναφορές σε «πνευματικές εμπειρίες» και 137 αναφορές στο «Πνεύμα/πνευματικό». Η εισαγωγή στους ΑΑ προϋποθέτει, λοιπόν, όπως άλλωστε ομολογεί και η ίδια η οργάνωση, την αποδοχή «πνευματικών» εννοιών και πρακτικών στις οποίες στηρίζεται το πρόγραμμά τους της «απεξάρτησης». Τι σημαίνει όμως «πνευματικό»; Ας προσέξουμε ότι ο όρος «πνευματικό» δεν σημαίνει πάντα αυτό που συχνά έχουν στο μυαλό τους οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί. Υπάρχουν πολλά είδη πνευματικότητας. Υπάρχει η ορθόδοξη πνευματικότητα, η ανατολική «πνευματικότητα», η αποκρυφιστική - δαιμονική «πνευματικότητα». Ας πάρουμε όμως τα πράγματα με τη σειρά.

Το τυπικό πρόγραμμα «απεξάρτησης» των ΑΑ

Α. Ο νεοεισερχόμενος στην ομάδα ευθαρρύνεται αρχικά να παρακολουθήσει τουλάχιστον 90 συναντήσεις (meetings) σε 90 ημέρες και να βρει έναν ανάδοχο/καθοδηγητή (sponsor). Αυτός ο ανάδοχος που στην Ελλάδα ονομάζεται «υποστηρικτής» είναι ένα παλαιότερο μέλος της οργάνωσης που έχει ήδη δουλέψει

τα «Δώδεκα Βήματα» και αναλαμβάνει να καθοδηγήσει το νέο μέλος στο πρόγραμμα.

Β. Ο νεοφερμένος επικοινωνεί καθημερινά με τον υποστηρικτή/καθοδηγητή του ώστε να μπορέσει να «δουλέψει» τα «Βήματα» και να συζητήσει ό,τι προβλήματα αντιμετωπίζει για να μην καταλήξει στο πρώτο ποτό.

Γ. Καθημερινή προσευχή ή/και διαλογισμός όπως προτείνεται στο «Ενδέκατο Βήμα».

Δ. Καθημερινή εφαρμογή του «Δέκατου Βήματος».

Ε. Υπηρεσία στην ομάδα.

Στ. Αποφυγή του πρώτου ποτού διότι «ένα [ποτό] είναι πάρα πολύ και χίλια [ποτά] ποτέ δε φτάνουν[23].

Αυτό το πρόγραμμα πρέπει να τηρείται «καθημερινά» και να εφαρμόζεται «μία μέρα τη φορά»[24]. Οι συναντήσεις των ΑΑ λαβαίνουν χώρα σε νοικιασμένες αίθουσες, ξενοδοχεία, ακόμα και σε υπόγεια εκκλησιών[25]. Να σημειωθεί εδώ ότι οι ΑΑ επιδιώκουν να προσεγγίζουν επαγγελματίες υγείας, σχολεία, ακόμα και κληρικούς[26] οι οποίοι δεν γνωρίζουν σχετικά.

Η κάθε συνάντηση έχει συγκεκριμένο τυπικό, από το οποίο δεν γίνεται σχεδόν ποτέ παρέκκλιση. Κάθε συνάντηση ξεκινά με σιγή ενός λεπτού και στη συνέχεια με την «Προσευχή της Γαλήνης» («Serenity Prayer»)[27]. Η προσευχή αυτή γράφτηκε από τον προτεστάντη Reinhold Niebuhr το 1932[28]. Συνήθως η προσευχή, η οποία ξεκινά με τα λόγια: «Θεέ μου δώσε μου τη γαλήνη να δέχομαι τα πράγματα που δεν μπορώ ν' αλλάξω· το κουράγιο ν' αλλάζω τα πράγματα που μπορώ· και τη σοφία να γνωρίζω τη διαφορά»[29], απαγγέλλεται ή ψάλλεται δυνατά από όλα τα μέλη μαζί. Στη συνέχεια γίνεται ανάγνωση από το Μεγάλο Βιβλίο, το οποίο ανάγνωση περιλαμβάνει και τα «Δώδεκα Βήματα» που είναι η βάση του όλου προγράμματος. Κατόπιν απαγγέλλονται δυνατά και οι «Δώδεκα Παραδόσεις» οι οποίες είναι οδηγίες που πρέπει να ακολουθεί η κάθε ομάδα ΑΑ[30].

Για να μιλήσει το κάθε μέλος απαιτείται συγκεκριμένο τυπικό: «Είμαι ο Γιώργος και είμαι αλκοολικός». -«Γεια σου Γιώργο». «Είμαι η Μαρία και είμαι αλκοολική». -«Γεια σου Μαρία». Τα μέλη πρέπει να μιλήσουν στην ομάδα, μεταξύ άλλων, και για τις εμπειρίες τους με το αλκοόλ, τα επεισόδια που είχαν, πώς έφτασαν «στον πάτο»[31] και να κάνουν και άλλες δημόσιες εξομολογήσεις. «Τα πιο παλιά μέλη κατευθύνουν τις συζητήσεις στις συναντήσεις, συνήθως με τρόπο αυταρχικό, δογματικό, χειριστικό και επιθετικό»[32].

Στο τέλος η συνάντηση κλείνει με προσευχή και όλοι μαζί επαναλαμβάνουν το

σλόγκαν «Να έρχεστε. Έχει αποτέλεσμα!»[33].

«Τα Δώδεκα Βήματα»

Το όλο πρόγραμμα των ΑΑ - αλλά και όλων των παρεμφερών οργανώσεων όπως θα δούμε στη συνέχεια - στηρίζεται στα «Δώδεκα Βήματα» και τις «Δώδεκα Παραδόσεις». Αυτά αποτελούν και το κεντρικό δόγμα της ομάδας. Τα «Βήματα» φαίνεται να λειτουργούν μαγικώ τω τρόπω και όποιος τα ασπάζεται και τα εφαρμόζει δεν υπάρχει περίπτωση να αποτύχει[34]. Ποια είναι όμως αυτά τα «Δώδεκα Βήματα»;

Πρώτο Βήμα «Παραδεχτήκαμε ότι είμαστε ανίσχυροι στο αλκοόλ και ότι η ζωή είχε ξεφύγει από τον έλεγχό μας». Σύμφωνα με τον μελετητή των ΑΑ και συγγραφέα Ken Ragge, το πρώτο βήμα δεν είναι τίποτα άλλο από «ανημποριά που διδάσκεται» και που οδηγεί σε μια προσωπική ανευθυνότητα. Και όπως πολύ εύστοχα παρατηρεί η Cathleen Mann «η παραδοχή ότι είναι κάποιος ανίσχυρος ανοίγει μια μοναδική δυνατότητα ελέγχου από εξωγενείς δυνάμεις, όπως είναι η ομάδα και οι άλλοι αλκοολικοί που αποτελούν την ομάδα»[35].

Δεύτερο Βήμα «Πιστέψαμε ότι μια Δύναμη μεγαλύτερη από εμάς μπορεί να μας επαναφέρει στην ψυχική και πνευματική υγεία». Εδώ θα πρέπει να τονιστεί ότι αυτή η «Ανώτερη Δύναμη μπορεί να είναι οτιδήποτε. Σε όσους νεοφερμένους δεν θέλουν - όπως έχουν δικαίωμα κατά τη γνώμη μου - να πιστέψουν σε μια ανώτερη δύναμη, λένε ότι αυτή η ανώτερη Δύναμη μπορεί να είναι οτιδήποτε αυτοί διαλέξουν. «Ένα πόμολο της πόρτας, ένα ουροδοχείο κ.λπ.»[36]. Ή όπως μας πληροφόρησε πρώην ΑΑ από τη Φινλανδία, στους Φινλανδούς αντιπροτείνουν ένα καλοριφέρ. Και βέβαια λένε ότι για όποιον θέλει η «Ανώτερη Δύναμη» μπορεί να είναι η ίδια η οργάνωση των ΑΑ (στις αγγλόφωνες ομάδες κυριαρχεί το σλόγκαν GOD=Group Of Drunks) ή ακόμα και το ίδιο το πρόγραμμα[37]. Και εδώ είναι που τα πράγματα γίνονται πολύ επικίνδυνα.

Τρίτο Βήμα «Αποφασίσαμε να παραδώσουμε τη θέλησή μας και τη ζωή μας στη φροντίδα του Θεού, όπως του αισθανόμαστε». Ερώτηση: ΠΩΣ παραδίνεις τη θέληση και τη ζωή σου σ' ένα πόμολο της πόρτας, σ' ένα καλοριφέρ ή σ' ένα ουροδοχείο; Εκτός κι αν συμβεί αυτό που λέει το Μεγάλο Βιβλίο, «αν έχουμε προσεκτικά ακολουθήσει τις οδηγίες έχουμε αρχίσει να αισθανόμαστε τη ροή του Πνεύματος[38] μέσα μας. Σε κάποιο βαθμό έχουμε αποκτήσει θεϊκή συνειδητότητα. Έχουμε αρχίσει να αναπτύσσουμε αυτή τη ζωτική 6η αίσθηση»[39].

Τέταρτο Βήμα «Προβήκαμε σε μια διερευνητική και άφοβη ηθική απογραφή του εαυτού μας». Γίνεται μετάνοια κατά παραγγελία;

Πέμπτο Βήμα «Παραδεχτήκαμε απέναντι στο θεό, στον εαυτό μας και σ' έναν άλλο άνθρωπο την ακριβή φύση των σφαλμάτων μας». Αυτό το βήμα δεν είναι τίποτε άλλο από την εξομολόγηση, αλλά την εξομολόγηση όπως τη δίδασκε το Γκρουπ της Οξφόρδης. Διαβάζουμε στο ελληνικό βιβλίο των Ναρκομανών Ανώνυμων[40]: «Καθώς μοιραζόμαστε τα πιο προσωπικά μας συναισθήματα και τα πιο προσεκτικά φυλαγμένα μυστικά μας, μπορεί να βιώσουμε αγωνία. Ωστόσο, πολλοί από εμάς σηκώσαμε το βλέμμα κι είδαμε ανιδιοτελή αγάπη στα μάτια του προσώπου [μέλους ή μελών της ομάδας] που άκουγε το Πέμπτο μας Βήμα». Δηλαδή: α) δημόσια εξομολόγηση β) με το ζόρι γ) χωρίς πνευματικό.

Έκτο Βήμα «Είμαστε εντελώς έτοιμοι να αφήσουμε το Θεό να αποσύρει όλα αυτά τα ελαττώματα του χαρακτήρα μας». Πώς; Με τρόπο μαγικό; Χωρίς τη δική μας προσπάθεια και συνεργασία; Χωρίς το μυστήριο της μετανοίας και εξομολογήσεως;

Έβδομο Βήμα «Ταπεινά Του ζητήσαμε να αποσύρει τις ατέλειές μας». Μακάρι να αποκτούσαμε ταπεινωση με 7 βήματα.

Ογδοο Βήμα «Ταξινομήσαμε σ' έναν κατάλογο όλους τους ανθρώπους που βλάψαμε και προθυμοποιηθήκαμε να επανορθώσουμε ό,τι κακό τους είχαμε κάνει».

Ένατο Βήμα «Επανορθώσαμε το κακό σ' αυτούς τους ανθρώπους όποτε αυτό ήταν δυνατό και όταν αυτό δεν έβλαπτε τους ίδιους ή τους άλλους».

Δέκατο Βήμα «Συνεχίσαμε να κάνουμε την προσωπική εξέτασή μας και όταν είχαμε άδικο, να το παραδεχόμαστε αμέσως».

Ενδέκατο Βήμα «Επιδιώξαμε με την προσευχή και το διαλογισμό να βελτιώσουμε την συνειδητή επαφή μας με το Θεό, όπως Του αισθανόμαστε, προσευχόμενοι μόνον για να μάθουμε τη θέλησή Του σχετικά για μας και για ν' αποκτήσουμε τη δύναμη να την πραγματοποιήσουμε». Και παραθέτω από την επεξήγηση που δίνεται στη συνέχεια: «Ο διαλογισμός[41] και η προσευχή [είναι] τα κύρια κανάλια επικοινωνίας με την Μεγαλύτερη Δύναμη. Σύνδεση μεταξύ της αυτοεξέτασης, της αυτοσυγκέντρωσης και της προσευχής. Ένα ακλόνητο θεμέλιο για τη ζωή μας. Πώς θα διαλογιστούμε; Ο διαλογισμός δεν έχει σύνορα. Μια ατομική περιπέτεια». Και τα συνδέω με τα γραφόμενα και διδασκόμενα από το Μεγάλο Βιβλίο: «Καθαρίζουμε το σπίτι με την οικογένεια ζητώντας κάθε πρωί σε διαλογισμό ο Δημιουργός να μας δείξει το δρόμο»[42] και «ζητούμε από τον Θεό έμπνευση, μια διαισθητική σκέψη... όσο ο χρόνος περνάει βλέπουμε ότι η σκέψη μας βρίσκεται περισσότερο στο επίπεδο της έμπνευσης. Καταλήγουμε να βασιζόμαστε σε αυτή. Συνήθως κλείνουμε την περίοδο του διαλογισμού με μια προσευχή»[43]. Εδώ θα πρέπει να τονιστεί ότι **για τον Χριστιανό ο διαλογισμός είναι ασυμβίβαστος με την προσευχή** και επίσης ότι στον αποκρυφισμό συχνά χρησιμοποιείται ο διαλογισμός για

καθοδήγηση[44].

Δώδεκατο Βήμα «Αφού, σαν αποτέλεσμα των βημάτων αυτών, αποκτήσαμε ένα πνευματικό ξύπνημα [45] προσπαθήσαμε να μεταφέρουμε το μήνυμα αυτό και σ' άλλους που πάσχουν από αλκοολισμό και να εφαρμόσουμε αυτές τις αρχές σε όλες μας τις εκδηλώσεις». Εδώ αρχίζει η διάδοση του «μηνύματος» κατά το πρότυπο του Γκρουπ της Οξφόρδης, αλλά και η στρατολόγηση νέων μελών, η οποία θα αναλυθεί στη συνέχεια. Απλώς να αναφέρουμε τώρα ότι στη σελίδα 87 το Μεγάλο Βιβλίο προτρέπει: «Ζητάμε από τις συζύγους ή τους φίλους μας να μας συνοδεύσουν σε έναν πρωινό διαλογισμό».

Η σχέση του προγράμματος με τον αποκρυφισμό

Ίσως ο προσεκτικός αναγνώστης να κατάλαβε ήδη ότι υπάρχει σύνδεση του όλου προγράμματος με τον αποκρυφισμό. Ίσως όμως βοηθήσουν περισσότερο τα επόμενα. Καταρχάς δεν μας κάνει εντύπωση ότι πουθενά στα «Δώδεκα Βήματα» δεν λέει ότι πρέπει να κόψεις το ποτό; Παράξενο δεν είναι; Λέει όμως να μεταφέρεις το μήνυμα της πνευματικής εμπειρίας σου σε άλλους και να εφαρμόσεις τα «Δώδεκα Βήματα» σε όλη τη ζωή σου. Εντύπωση μου έκανε στις πρώτες επικοινωνίες μου με πρώην μέλη των ΑΑ ότι πολλοί από τους ανθρώπους αυτούς έκαναν λόγο για «θρησκεία των βημάτων» και «το θεό των βημάτων» στον οποίο πρέπει κανείς να πιστέψει για να μπορέσει να απεξαρτηθεί.

Πρώτα απ' όλα αναρωτιέται κανείς αν ο αριθμός 12 μπήκε τυχαία. Το πρόγραμμα των ΑΑ στηρίζεται σε «Δώδεκα Βήματα», «Δώδεκα Παραδόσεις» και «Δώδεκα Έννοιες της Παγκόσμιας Υπηρεσίας». Τόσο ο αριθμός 7, όσο και ο αριθμός 12 έχουν ιδιαίτερη σημασία. Το 12 θεωρείται για πολλούς αποκρυφιστές ιερός αριθμός, αφού παραπέμπει στα 12 ζώδια κ.λπ.[46]. Το 12 «συνδέει τη ζωή των ανθρώπων με τις κινήσεις του ουρανού έτσι ώστε να υπάρχει εναρμονισμός μεταξύ τους»[47].

Ένα άλλο σημείο που καταλαβαίνει κανείς είναι ότι ο θεός των ΑΑ κάνει θαύματα κατά παραγγελία. Οι ΑΑ απεξαρτώνται επειδή «Ο Θεός πραγματοποίησε το θαύμα εκεί όπου [οι άνθρωποι] απέτυχαν»[48]. «Δεν μπορούσε πια να πει ακόμα κι αν ήθελε. Ο Θεός είχε αποκαταστήσει την υγεία του. Τι είναι αυτό παρά ένα θαύμα θεραπείας;»[49]. «Να θυμάσαι ότι ο Θεός έχει κάνει θαύματα ανάμεσα μας»[50]. Δηλαδή, ακολουθώντας τα «Δώδεκα Βήματα», ο Θεός είναι υποχρεωμένος να κάνει το θαύμα Του. Αυτό είναι καθαρά αποκρυφιστική αντίληψη. **στις καταστάσεις μαγείας ο άνθρωπος εγωιστικά ζητά και περιμένει να λάβει αυτό ακριβώς που θέλει, την ώρα που το θέλει, όπως το θέλει, εξαναγκάζοντας δήθεν το Θεό.**

Ο μελετητής και συγγραφέας Dave Hunt συμπεραίνει ότι τα «Δώδεκα Βήματα»

ανοίγουν την πόρτα στον αποκρυφισμό εισάγοντας τα μέλη σ' έναν ψεύτικο θεό»[51]. Ο ιδρυτής των ΑΑ και συγγραφέας του Μεγάλου Βιβλίου, Bill Wilson είχε, σύμφωνα με την επίσημη βιογραφία του, σχέση με τον αποκρυφισμό. «Επί χρόνια έπειτα από την ίδρυση των ΑΑ τακτικές πνευματιστικές συγκεντρώσεις εξακολουθούσαν να λαβαίνουν χώρα στο σπίτι του Wilson και επιδιώκονταν και άλλες αποκρυφιστικές δραστηριότητες... Ο Bill “λάμβανε” από τον κόσμο των πνευμάτων μεγάλες προτάσεις... λέξη-λέξη έβγαιναν από μέσα του. Μόλις ξεκίνησε να γράφει [το Μεγάλο Βιβλίο] ζήτησε καθοδήγηση... Οι λέξεις άρχισαν να ξεπηδούν με μια εκπληκτική ταχύτητα. Έτσι τα «Δώδεκα Βήματα» είχαν πραγματικά ληφθεί κατά λέξη από τον κόσμο των δαιμόνων»[52] γράφει ο Dave Hunt. Αλλά και ο Roy Livesey, πρώην μέλος του «Ηθικού Επανεξοπλισμού» (Γκρουπ της Οξφόρδης) καταθέτει ότι «“ο Ηθικός Επανεξοπλισμός” ήταν για μένα σκαλοπάτι για τον αποκρυφισμό»[53].

Ας προσέξουμε ότι οι ΑΑ, όπως και πολλές αποκρυφιστικές ομάδες, τονίζουν την έννοια των «πνευματικών εμπειριών», ώστε να μπορέσει ο αλκοολικός να απεξαρτηθεί. «Μια πνευματική εμπειρία ήταν απολύτως αναγκαία»[54], «υποφέρεis από μια ασθένεια που μόνο μια πνευματική εμπειρία μπορεί να νικήσει»[55] κ.λπ. Αλλά η αναζήτηση «εμπειριών» πνευματικού χαρακτήρα είναι ιδιαιτέρως επικίνδυνη, αφού οδηγεί συχνά σε εμπειρίες πλάνης, προερχόμενες από τον κόσμο των δαιμόνων[56].

Το πρώην μέλος των ΑΑ Phil Shuster καταθέτει ότι «αυτό που με ενοχλούσε εκεί μέσα ήταν το προτεσταντικό ήθος της σωτηρίας διά της πίστεως μόνο» και δίνει έναν πολύ εύστοχο συνοπτικό ορισμό του κινήματος: «οι ΑΑ είναι ένα περίεργο συνονθύλευμα νεοεποχίτικου αποκρυφισμού και προτεσταντικού ευαγγελισμού»[57].

Σύμφωνα με το **Λεξικό Αιρέσεων**, η κίνηση των ΑΑ «προωθείται από τη Θεοσοφική Κίνηση της Αλίκης Μπέιλυ»[58]. Πράγματι στο ενημερωτικό δελτίο της κίνησης (World Goodwill) βρίσκουμε άρθρα που διαφημίζουν τους ΑΑ[59] αλλά και επαινετική αναφορά στην πρακτική των ΑΑ να κάνουν συναντήσεις «ευγνωμοσύνης»[60]. Να εξηγήσουμε ότι συχνά οι ΑΑ παρακινούνται να γράφουν εκτός από τις λίστες των αμαρτιών τους και λίστες ευγνωμοσύνης στις οποίες πρέπει να καταγράφουν όλα τα πράγματα για τα οποία είναι ευγνώμονες. Βεβαίως μην πάει το μυαλό μας σε δοξολογία του Θεού, γιατί σύμφωνα με τις θεοσοφικές αντιλήψεις «η ευγνωμοσύνη είναι μια ισχυρή πνευματική ενέργεια... προσελκύει νέες ενέργειες»[61]. Επίσης, ο πρώην διεθνής πρόεδρος της Θεοσοφικής Εταιρείας, John B.S.Coats, μας λέει στην αυτοβιογραφία του ότι είχε εργαστεί με τον «Ηθικό Επανεξοπλισμό» και μέσω αυτού είχε κόψει το ποτό και το τσιγάρο[62]. Τυχαίο άραγε; Πάντως τον Ιανουάριο του 2000 η Θεοσοφική Εταιρεία του Detroit παρουσιάζει το θέμα «Θεραπεία Εθισμών: Δώδεκα Βήματα, Δώδεκα Παραδόσεις και η Θεοσοφία» όπου τονίζεται ότι «η θεοσοφία και η θεραπευτική διαδικασία μέσω των Δώδεκα Βημάτων συμπλέκονται

και επικαλύπτονται»[63]. Και το Φεβρουάριο του 2005 η Θεοσοφική Εταιρεία της Αμερικής διοργανώνει τριήμερο πνευματικό "retreat"[64] με θέμα «Η Θεοσοφία και τα Δώδεκα Βήματα των Αλκοολικών Ανώνυμων»[65]. Επίσης, από το θεοσοφικό περιοδικό Sunrise μαθαίνουμε ότι «Βήμα-βήμα ανεβαίνουμε. Αυτός είναι ένας απόκρυφος νόμος»[66]. Μήπως γι' αυτό - σύμφωνα με τα πρώην μέλη - αν κάποιος πει ένα ποτό ξαναγυρνάει από την αρχή στο Πρώτο Βήμα και πρέπει να επαναλάβει όλα τα Βήματα με τη σειρά; Και βεβαίως το βασικό δόγμα των θεοσοφιστών, ότι δέχονται ανθρώπους από οποιαδήποτε θρησκεία και δόγμα και δεν έχει σημασία τι πιστεύει κανείς γιατί δήθεν όλοι οι δρόμοι οδηγούν στο Θεό, είναι παρόν και στους ΑΑ.

Και μια τελευταία παρατήρηση σχετικά με τη «Δωδέκατη Παράδοση» των ΑΑ η οποία τονίζει την υποχρεωτική ανωνυμία των μελών. Όπως είναι γνωστό οι ΑΑ και όλες οι ομάδες των «Ανωνύμων» που θα δούμε στη συνέχεια δεν αποκαλύπτουν ούτε το επώνυμο, αλλά ούτε και το πρόσωπό τους σε δημόσιες εμφανίσεις τους διότι σύμφωνα με την «Δωδέκατη Παράδοση» «η ανωνυμία είναι το πνευματικό θεμέλιο όλων των παραδόσεών μας, που μας υπενθυμίζει πάντα να τοποθετούμε τις αρχές μας πάνω από τις προσωπικότητές μας»[67]. Δεν είναι αυτό καταστροφή του προσώπου; Ας μην ξεχνούμε ότι ο διάβολος δεν έχει πρόσωπο. Οι Χριστιανοί έχουν πρόσωπο.

Είναι οι ΑΑ σέκτα;

Πολυάριθμες είναι οι μαρτυρίες πρώην μελών[68] αλλά και οι σχετικές τεκμηριωμένες μελέτες (των αλκοολόγων Chafetz + Demone 1962, του ψυχολόγου Cain 1964, των κοινωνιολόγων Alexander & Rollins 1984, και άλλων όπως: Ragge 1992, Bufe 1998, Trimpey 2000, Dexson 2002, Mann, Ragels...) που καταδεικνύουν ότι οι ΑΑ είναι σέκτα ή - στην καλύτερη περίπτωση - ότι έχει τα χαρακτηριστικά σέκτας.

Πολύ απλά να ξεκινήσουμε παραθέτοντας τις δύο πρώτες Παραδόσεις.

Πρώτη Παράδοση: «Η κοινή μας ευζωία πρέπει να είναι η πρώτη προτεραιότητα: η προσωπική ανάρρωση εξαρτάται από την ενότητα των ΑΑ».

Δεύτερη Παράδοση: «Για τον ομαδικό μας σκοπό δεν υπάρχει παρά μία απόλυτη αρχή - ένας φιλεύσπλαχνος θεός όπως εκφράζεται στην ομαδική μας συνείδηση». Για να διατηρηθεί αυτή η «ενότητα της ομάδας» που προστατεύεται από «τον θεό της ομάδας» χρησιμοποιούνται «τεχνικές χειρισμού του νου (διαλογισμός, απαγγελίες διαφόρων σλόγκαν του τύπου "κάτσε κάτω, σκάσε και μάθε κάτι"[69]») και τα μέλη παροτρύνονται να κάνουν παρέες μόνο με τα μέλη της ομάδας: «Θα δημιουργήσετε νέες φιλίες με τα μέλη της Αλ-Ανόν[70] τα οποία καταλαβαίνουν τα προβλήματά σας

όπως οι άλλοι δεν μπορούν»[71].

Ο ψυχολόγος και ερευνητής Dr Arthur Cain παρακολούθησε από το 1947 πάνω από 500 συναντήσεις των ΑΑ στην Αμερική και σε άλλες χώρες για να καταλήξει το 1964 στο συμπέρασμά του «οι ΑΑ έχουν γίνει μια δογματική σέκτα που εμποδίζει την ιατρική πρόοδο και παρακωλύει τη ζωή πολλών μελών»[72].

Ο Devin Sexson, πρώην μέλος των ΑΑ γράφει σε αποκαλυπτικό άρθρο του με τίτλο «Μέθοδοι ελέγχου του νου των ΑΑ»: «*Όντας μέλος των ΑΑ για πολλά χρόνια... θεωρώ ότι το πρόγραμμα των ΑΑ είναι καταστροφική λατρεία η οποία χρησιμοποιεί όλες τις μεθόδους ελέγχου του νου για να ενσωματώσει τα μέλη της σ' ένα σύστημα πεποιθήσεων που γκρεμίζει την προσωπικότητά τους, συνθλίβει την ανεξαρτησία τους και δημιουργεί πολυάριθμες ψυχολογικά επιζήμιες παρενέργειες*»[73]. Στο συμπέρασμά του αυτό κατέληξε αξιοποιώντας την εμπειρία που είχε «από πρώτο χέρι» και ταυτόχρονα κάνοντας χρήση του μοντέλου BITE, του ειδικού για τις σέκτες Steve Hassan. Το μοντέλο BITE χρησιμοποιείται για να καθοριστεί σε ποιο βαθμό μια ομάδα εξασκεί μεθόδους ελέγχου του νου και περιλαμβάνει 4 κατηγορίες με τα κριτήριά τους: έλεγχος συμπεριφοράς, έλεγχος πληροφόρησης, έλεγχος σκέψεων και έλεγχος συναισθημάτων[74].

Στον έλεγχο της συμπεριφοράς, λέει ο Sexson, τα κριτήρια πληρούνται με τον τρόπο που διεξάγονται οι συναντήσεις, με τη μεγάλη συχνότητά τους, με τις τεχνικές δημιουργίας φόβου (π.χ. το σλόγκαν που επικρατεί «κάνε τα βήματα αλλιώς θα πεθάνεις» («work the steps or die») και τις τεχνικές δημιουργίας ενοχής (π.χ. στο Βήμα 5 παραδεχτήκαμε «την ακριβή φύση των σφαλμάτων μας»).

Ο έλεγχος της πληροφόρησης ορίζεται ως απόκρυψη ή διαστρέβλωση πληροφοριών και χρήση ψεμάτων. Μας λέει λοιπόν ο Sexson ότι πολλά πράγματα δεν λέγονται καθόλου. Ποτέ δεν ακούς για άλλες μορφές θεραπείας παρά μόνο με υποτιμητικό τρόπο· οι επιστημονικές εξελίξεις στη θεραπεία του αλκοολισμού ποτέ δεν αναφέρονται· και επίσης υπάρχουν διαστρεβλώσεις για τα πραγματικά ποσοστά της ανάρρωσης μέσω ΑΑ. Οι ΑΑ αυτοπροσδιορίζονται ως «το πρόγραμμα που έχει σώσει τη ζωή εκατομμυρίων αλκοολικών ενώ οι μελέτες δείχνουν ποσοστό 2-5%»[75]. Υπάρχει επίσης πλήθος ψευδών δηλώσεων, όπως ότι υπάρχει μόνο ένας τρόπος για να μην πεθάνεις από την αθεράπευτη ασθένεια του αλκοολισμού και αυτός είναι να πηγαίνεις στις συναντήσεις, να διαβάζεις το Μεγάλο Βιβλίο, να βρεις καθοδηγητή και να εργαστείς τα Βήματα· επίσης ότι το πρόγραμμα «είναι πνευματικό, όχι θρησκευτικό»[76]. Στις συναντήσεις διαβάζονται, διανέμονται και συζητούνται μόνο βιβλία και έντυπα εγκεκριμένα από την οργάνωση. Και - συνεχίζει ο Sexson - το Μεγάλο Βιβλίο συχνά θεωρείται «εμπνευσμένο από τον Θεό» και ποτέ δεν αμφισβητείται. «Παρόλες τις δηλώσεις τους προς τα έξω οι ΑΑ είναι μια πολύ

μυστικοπαθής οργάνωση»[77] και στην Αμερική υπάρχουν πολλοί οργανισμοί που προωθούν τις ιδέες των ΑΑ αλλά κρύβουν τη σχέση τους μαζί τους. Από την άλλη πλευρά, τα μέλη χειραγωγούνται ώστε να αποκαλύπτουν όλες τις προσωπικές τους πληροφορίες στον υποστηρικτή τους[78].

Ο έλεγχος των σκέψεων πραγματοποιείται με τους ακόλουθους τρόπους. Η οργάνωση, τα μέλη, τα έντυπά της, το δόγμα της είναι πάντα καλά. Αυτά θα σε οδηγήσουν πάντοτε στο να απέχεις από εκείνο το πρώτο ποτό. Αν επιτύχεις το οφείλεις σ' αυτούς. Αν αποτύχεις φταις πάντα εσύ και «ο αλκοολικός τρόπος σκέψης σου». Σε πολλές συναντήσεις συζητείται το τι συνέβη σε όσους υπέπεσαν στο «θανάσιμο αμάρτημα» να εγκαταλείψουν το πρόγραμμα. Έτσι πολλά μέλη πιστεύουν ότι η ζωή τους εξαρτάται κυριολεκτικά από τους ΑΑ και είναι εντελώς πεπεισμένοι ότι αν δεν ήταν στην οργάνωση, θα είχαν πεθάνει[79]. Χαρακτηριστικά είναι τα σλόγκαν «σταμάτα τη βρωμερή σου σκέψη» (“stop your stinking thinking”) και «αξιοποίησε [το πρόγραμμα], μην αναλύεις» (“utilize, don't analyze”).

Ο έλεγχος των συναισθημάτων

Στους ΑΑ ο στόχος είναι να αποκτήσεις «πνευματικό ξύπνημα». Αυτό υποτίθεται είναι το αποτέλεσμα της «εργασίας των Βημάτων». Το πνευματικό ξύπνημα υποτίθεται ότι θα προκαλέσει μια «κατάσταση φωτισμού της συνείδησης», την οποία ονομάζουν «γαλήνη». Αν κανείς αποκτήσει «γαλήνη» θα απελευθερωθεί από τα συναισθήματα τα οποία κατά τη διδασκαλία τους οδηγούν στην υποτροπή. Εδώ δηλαδή έχουμε ένα κύριο χαρακτηριστικό των σεκτών που είναι η ισοπέδωση των συναισθημάτων. Τα «Βήματα» θεωρούνται αλάθητος δρόμος προς την κατάσταση της «γαλήνης» και αν δεν τα καταφέρεις φταις εσύ γιατί «δεν δούλεψες το πρόγραμμα». Έτσι μπαίνει και ένα άλλο χαρακτηριστικό της σέκτας που είναι η καλλιέργεια ενοχής. Τα μέλη αναγκάζονται να δημιουργήσουν μια νέα ταυτότητα βασισμένη στις προσδοκίες της ομάδας. Η ενοχή ενισχύεται με τις τακτικές «εξομολογήσεις» στην ομάδα και τη σύνταξη «ηθικών απογραφών»[80].

Ήδη από το 1984 έχουμε την καταπληκτική δουλειά 2 κοινωνιολόγων από την Καλιφόρνια, της Francesca Alexander και της Michelle Rollins που, για να κάνουν έρευνα, μπήκαν στον κόσμο των αλκοολικών και παρακολούθησαν επί μήνες τις συναντήσεις τους, η μία μάλιστα προσποιούμενη ότι είναι αλκοολική η ίδια. Το αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας ήταν μια σημαντική μελέτη με τίτλο **«ΑΑ: η Αθέατη Σέκτα»**[81]. Οι ερευνητές κατέληξαν: «Οι ΑΑ χρησιμοποιούν όλες τις μεθόδους πλύσεως εγκεφάλου που χρησιμοποιούν και οι σέκτες. Ο ισχυρισμός μας είναι ότι η ΑΑ είναι σέκτα»[82]. Σε όλα αυτά να προσθέσουμε και το «δόγμα της στρατολόγησης νέων μελών» όπως εκφράζεται στο «Δωδέκατο Βήμα» και ο καθένας είναι ελεύθερος να βγάλει τα συμπεράσματά του.

Τα παρακλάδια των ΑΑ και οι παράλληλες ομάδες των «Δώδεκα Βημάτων»

Αν ήθελε κανείς να κάνει στρατολόγηση, από πού άραγε θα ξεκινούσε; Προφανώς από τους συζύγους και τα παιδιά των αλκοολικών. Το 1950 ιδρύθηκε από τη Lois, σύζυγο του Bill Wilson, η Αλ-Ανόν, η ομάδα των «Δώδεκα Βημάτων» για τους συγγενείς των αλκοολικών[83]. Το πρόγραμμά τους είναι ακριβώς βασισμένο στους ΑΑ με τα «Δώδεκα Βήματα», τις «Δώδεκα Παραδόσεις» και τις «Δώδεκα Έννοιες της Παγκόσμιας Υπηρεσίας», με τον ίδιο τρόπο λειτουργίας και την ίδια διοικητική δομή. Στη συνέχεια δημιουργήθηκε η ομάδα Alateen, για τα παιδιά των αλκοολικών. Κατόπιν το 1977 δημιουργήθηκε η ACA (Adult Children of Alcoholics) για τα ενήλικα παιδιά των αλκοολικών. Αυτοί χρειάζονται την οργάνωση γιατί «οι παιδικές μας εμπειρίες [με έναν αλκοολικό γονιό] επηρεάζουν τη συμπεριφορά και τις επιλογές μας σήμερα»[84]. Φαίνεται, αν υπήρξες έστω και μια φορά παιδί αλκοολικού, θα είσαι πάντα «αθεράπευτο» παιδί αλκοολικού! [85] Έτσι κάπως εξελίχθηκαν τα πράγματα όσον αφορά στη στρατολόγηση νέων μελών στους ΑΑ και τις περιφερειακές τους οργανώσεις. Το ανησυχητικό είναι ότι σήμερα έχουν ξεπηδήσει ίσως πάνω από 100 διαφορετικά προγράμματα «Δώδεκα Βημάτων» βασισμένα ακριβώς στο μοντέλο των ΑΑ και ό,τι αυτό συνεπάγεται. Αναφέρω ενδεικτικά: Ναρκομανείς Ανώνυμοι, Ναρ-Ανόν (για τους συγγενείς και φίλους των Ναρκομανών), Κοκαΐνομανείς Ανώνυμοι, Νικοτινομανείς Ανώνυμοι, Πολυτοξικομανείς Ανώνυμοι, Ανώνυμες Οικογένειες (για τις οικογένειες των εθισμένων), Υπερφάγοι Ανώνυμοι, Ανώνυμοι Διατροφικών Διαταραχών, Τζογαδόροι Ανώνυμοι, Gam-Αnon (για τους συγγενείς και φίλους των τζογαδόρων), Σεξομανείς Ανώνυμοι, Εργασιομανείς Ανώνυμοι, Οφειλέτες Ανώνυμοι, Συναισθηματικά Εξαρτημένοι Ανώνυμοι, Καταθλιπτικοί Ανώνυμοι, Ανώνυμοι οικογενειακής βίας, Ανώνυμα Ζευγάρια με προβλήματα, Χριστιανοί Ανώνυμοι... Αυτή η τελευταία ομάδα «βοηθά» στην απεξάρτηση από το Χριστιανισμό, τον οποίο και θεωρούν εθισμό και πλάνη· βρίζουν το Χριστό και συκοφαντούν το Χριστιανισμό. Για την προσέλκυση νέων μελών χρησιμοποιούνται ερωτηματολόγια, τα οποία βρίσκει κανείς εύκολα στο Διαδίκτυο και στα οποία καλείται να απαντήσει για να δει αν χρειάζεται «βοήθεια» και να προστρέξει. Και να πούμε εδώ ότι μόνο στις ΗΠΑ πάνω από ένα εκατομμύριο άνθρωποι κάθε χρόνο οδηγούνται στους Αλκοολικούς Ανώνυμους και τους Ναρκομανείς Ανώνυμους εξαναγκαζόμενοι από τα δικαστήρια και τους εργοδότες τους[86], παρόλο που 2 ομοσπονδιακά δικαστήρια και 2 ανώτατα δικαστήρια[87] έχουν αποφανθεί ότι η πρακτική αυτή παραβιάζει τη σχετική διάταξη της πρώτης τροποποίησης του Συντάγματος σχετικά με την ελευθερία της θρησκείας[88].

Ενδεικτικά συμπεράσματα

Τελικά τι κερδίζει κανείς από τα προγράμματα των «Δώδεκα Βημάτων»; Ο Dr Marc Kern, ο οποίος ασχολείται ως ειδικός με τον εθισμό εδώ και 30 χρόνια, επισημαίνει: «Τα μεγαλύτερα προβλήματα που έχω εγώ και οι συνάδελφοί μου με τις προσεγγίσεις

των «Δώδεκα Βημάτων» είναι ότι οι ΑΑ, όπως επίσης και τα κερδοφόρα υποπροϊόντα τους, οι Ναρκομανείς Ανώνυμοι, οι Υπερφάγοι Ανώνυμοι, οι Τζογαδόροι Ανώνυμοι **δεν στηρίζονται στην επιστήμη**, πράγμα που σημαίνει ότι δεν ενσωματώνουν νέα γνωστικά και ερευνητικά δεδομένα... Η θεραπεία του στυλ των ΑΑ έχει αποτέλεσμα μόνο για το 5% των συμμετεχόντων. Αυτή η στατιστική προέρχεται από δύο πηγές: μία ανεξάρτητη αμερικανική κρατική έρευνα και από έρευνες των ίδιων των μυστικών μελών των ΑΑ, όπως πρόσφατα αποκαλύφθηκαν από την ομάδα Pen και Teller στο κανάλι Showtime»[89]. «Αυτοί οι άνθρωποι δεν έχουν αποτύχει», επιμένει ο Dr Marc Kern, «το πρόγραμμα των «Δώδεκα Βημάτων» τους έχει κάνει να αποτύχουν[90]. Και να προσθέσουμε εδώ ότι κάποιες φορές τα αίτια του αλκοολισμού μπορεί να είναι και νευροβιολογικά, οπότε η κάθε περίπτωση θα πρέπει να εξετάζεται χωριστά.

Τελικά τι αποκομίζει κανείς μετέχοντας σε πρόγραμμα των «Δώδεκα Βημάτων»; Ας ακούσουμε κάποια πρώην μέλη των ΑΑ [91]:

«Ο εξαναγκασμός σε διάφορες μορφές είναι η κύρια τεχνική στρατολόγησης».

«Μετανιώνω που χειραγωγήθηκα στη θρησκεία των ΑΑ και προσέλκυσα και άλλους. Η ΑΑ με έκανε να νομίζω ότι είμαι άχρηστος χωρίς αυτούς... μακάρι να μπορούσα να πω σε όλους να μείνουν όσο πιο μακριά από τους ΑΑ μπορούν».

«Το πρόγραμμα καθιστά δύσκολη την αποχώρησή σου γιατί πρώτον σου λένε ότι θα φύγεις και θα πεθάνεις και δεύτερον σε έχουν κάνει να είσαι εξαρτημένος από την αδελφότητα... Είναι ένα άρρωστο μέρος η ΑΑ και η Αλ-Ανόν. Δεν μπορώ να σας περιγράψω όλη την κακομεταχείριση, τα ψέματα, τις απάτες, τη χειραγώγηση».

«Η ΑΑ είναι σέκτα. Και όπως οι περισσότερες σέκτες καταστρέφει οικογένειες. Αντίθετα όμως από τις περισσότερες σέκτες, ο κόσμος δεν γνωρίζει ότι είναι σέκτα».

«Μισώ αυτούς τους ανθρώπους. Δεν δίνουν δεκάρα για κανέναν. Το μόνο που τους νοιάζει είναι το τέλειο πρόγραμμά τους».

«Η εμπλοκή με τα «Δώδεκα Βήματα» είναι κατά τη γνώμη μου θρησκεία».

«Είναι αδύνατον να εργαστεί κανείς τα «Δώδεκα Βήματα» χωρίς να πιστέψει στην εκδοχή του Θεού των ΑΑ: ένας Θεός-δικτάτορας που θα σε σκοτώσει αν δεν πιστέψεις σ' Αυτόν και που θα σε ευλογήσει με νηφαλιότητα αν πιστέψεις».

«Η αρραβωνιαστικιά μου και εγώ φύγαμε από την ΑΑ γιατί πιστεύουμε και οι δυο ότι είναι σέκτα. Ήμουν στην ΑΑ 4 χρόνια... Ο άλλος σπουδαίος φίλος της αδελφότητας ριχνόταν στα νεαρά κορίτσια».

«Όταν ήμουν ακόμα οπαδός των Βημάτων αισθανόμουν συνέχεια ότι είχα ένα Big Brother να με παρακολουθεί: ήταν η αστυνομία ΑΑ, όχι η Ανώτερη Δύναμή μου».

«Ως ενήλικας ήμουν συνηθισμένος να αποφεύγω την πραγματικότητα... ενώ πήγαινα στους ΑΑ από το 1988 δεν μου το έδειξαν αυτό. Χρειάστηκε να αποπρογραμματιστώ εντελώς από την ΑΑ/ΝΑ για να το καταλάβω».

«Σου λένε ότι μόνο ένας αλκοολικός καταλαβαίνει έναν αλκοολικό και γι' αυτό αυτοί είναι οι πιο κατάλληλοι άνθρωποι για να ασχοληθούν με την ασθένειά σου. Αυτό που δεν θα ακούσεις είναι ότι είσαι υπόλογος για τις επιλογές και τις πράξεις σου. Το δόγμα των «Δώδεκα Βημάτων» δεν το διδάσκει αυτό».

«Προερχόμουν από ένα διαλυμένο σπίτι και κάπνιζα χόρτο και έπινα για να ξεφύγω, από την ηλικία των 14-22 ετών. Χρειαζόμουν θεραπεία και να μάθω να ζω. Αντί για αυτό μπλέχτηκα στη σέκτα για 15 χρόνια... Αυτό το πρόγραμμα είναι τόσο πλανημένο και όμως παραμένει σε ισχύ για να μπλοκάρει την αληθινή θεραπεία για τους ανθρώπους».

Επίλογος

Άνθρωποι πονεμένοι, δυσκολεμένοι, ταλαιπωρημένοι. Άνθρωποι που οδηγούνται από τη μία εξάρτηση στην άλλη, άνθρωποι που κινδυνεύουν να χάσουν τη ζωή τους, την πίστη τους, τη σχέση τους με τον αληθινό Θεό, το πρόσωπό τους. Άνθρωποι που μπορεί να χρησιμοποιήσαν ανεπιτυχώς διάφορα θεραπευτικά μοντέλα, άνθρωποι που χρειάζονται την προσοχή και την προσευχή μας. Άνθρωποι που θα άξιζαν να γνωρίσουν την αληθινή θεραπευτική της Εκκλησίας, τη θεραπεία με τη βοήθεια των μυστηρίων της Εκκλησίας και ενός καλού πνευματικού, που δεν θα χρειαζόταν ειδικές γνώσεις και ειδικές μεθοδολογίες για να τους θεραπεύσει, παρά μόνο αγάπη, ταπείνωση και αγιοπνευματικό φωτισμό. Αν και εφόσον ήθελαν και οι ίδιοι να προσπαθήσουν, εν πλήρει ελευθερία, χωρίς μαγικές μεθοδολογίες, κάνοντας ΕΝΑ και μόνο βήμα. Το βήμα της μετανοίας.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

[1]. Από το επίσημο, εγκεκριμένο φυλλάδιο της Αδελφότητας «The AA Group... Where it all begins» (General Service Conference-approved Literature).

[2]. Dr Cain Arthur, «Alcoholics can recover - despite AA!», Saturday Evening Post,

19 Σεπτεμβρίου 1964.

[3]. Από το επίσημο, εγκεκριμένο φυλλάδιο της Αδελφότητας «A brief guide to Alcoholics Anonymous» (General Service Conference-approved Literature).

[4]. <http://www.alcoholicsanddrinksafelyagain.com/newpage6.html>

[5]. Ένθ. ανωτέρω.

[6]. http://www.alcoholics-anonymous.org/default/en_about_aa_sub.cfm?subpageid=57&pageid=9 και «A brief guide to Alcoholics Anonymous» (General Service Conference-approved Literature).

[7]. Τα στοιχεία που ακολουθούν έχουν ληφθεί από τη μελέτη του Bufe Charles, «Alcoholics Anonymous - Cult or Cure?», Sharp Press, 1998.

[8]. Oxford Group, Oxford Group Movement, Buchmanism, ή αργότερα Moral Re-armament (MRA).

[9]. Το κίνημα, παρά τις σχετικές εντυπώσεις που ίσως δημιουργούνται, δεν έχει καμία απολύτως σχέση με το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

[10]. «Ευχαριστώ τον ουρανό για έναν άνθρωπο όπως ο Αδόλφος Χίτλερ» είχε δηλώσει σε συνέντευξή του στη New York World Telegram στις 26 Αυγούστου του 1936.

[11]. Moral Re-armament (MRA).

[12]. Bufe Charles, «Alcoholics Anonymous - Cult or Cure?», κεφάλαιο 3, Sharp Press, 1998.

[13]. Ένθ. ανωτ.

[14]. <http://religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/aa.html>

[15]. <http://www.morerevealed.com/articles/ther.htm> και Jaffe Aniela, «Κ. Γκ. Γιουνγκ - Βιογραφία - Λόγος και Εικόνα», εκδόσεις Ιάμβλιχος 2003.

[16]. Bufe Charles, «Alcoholics Anonymous - Cult or Cure?», κεφάλαιο 3, Sharp Press, 1998.

[17]. <http://www.alcoholics->

[anonymous.org/default/en_about_aa_sub.cfm?subpageid=57&pageid=9](https://www.anonymous.org/default/en_about_aa_sub.cfm?subpageid=57&pageid=9) (η έμφαση δική μας).

[18]. <http://healingresource.org/book.cgi>

[19]. http://www.aa.org/bigbookonline/en_appendiceII.cfm

[20]. Ο όρος «θεϊκή συνειδητότητα» («God-consciousness») είναι όρος της Νέας Εποχής, χρησιμοποιείται από πολλές αιρετικές ομάδες και εκφράζει την πεποίθηση ότι ο Θεός είναι ένα θεϊκό δυναμικό που υπάρχει σε όλους τους ανθρώπους.

[21]. <http://www.timesonline.co.uk/printFriendly/0,,1-1506-1639433,00.html>

[22]. http://www.aa.org/bigbookonline/en_preface.cfm

[23]. http://en.wikipedia.org/wiki/Alcoholics_Anonymous

[24]. Ένθ.ανωτ.

[25]. Bufe Charles, «Alcoholics Anonymous - Cult or Cure?», κεφάλαιο 1, Sharp Press, 1998.

[26]. http://aa-hellas.tripod.com/pages/alles_omades.htm

[27]. <http://www.morerevealed.com/articles/devin.htm>

[28]. http://en.wikipedia.org/wiki/Serenity_Prayer

[29]. <http://thearidsite.tripod.com/12SEREPR.HTM>

[30]. <http://www.morerevealed.com/articles/devin.htm>

[31]. Bufe Charles, «Alcoholics Anonymous - Cult or Cure?», κεφάλαιο 1, Sharp Press, 1998.

[32]. <http://www.morerevealed.com/articles/devin.htm>

[33]. «Keep coming back. It works!» στο Bufe Charles, «Alcoholics Anonymous - Cult or Cure?», κεφάλαιο 1, Sharp Press, 1998.

[34]. <http://www.orange-papers.org/orange-spirrel.html> και μαρτυρίες πρώην μελών.

- [35]. <http://www.morerevealed.com/articles/ther.htm>
- [36]. Bufe Charles, «Alcoholics Anonymous - Cult or Cure?», κεφάλαιο 5, Sharp Press, 1998.
- [37]. http://en.wikipedia.org/wiki/Alcoholics_Anonymous
- [38]. Η έμφαση δική μας.
- [39]. Big Book, σελ. 85.
- [40]. Εσωτερικό έντυπο με τίτλο «ΝΑ - ΔΟΥΛΕΥΕΙ ΠΩΣ ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ», σελ. 28.
- [41]. Η έμφαση δική μας.
- [42]. Big Book, σελ. 83.
- [43]. Big Book, σελ. 87.
- [44]. Όπως αποδεικνύεται από τα σχετικά κείμενα.
- [45]. Η έμφαση δική μας.
- [46]. <http://www.theosophy-nw.org/theosnw/ctg/tr-tz.htm>
- [47]. Chetwynd Tom, «A Dictionary of Symbols», Paladin Grafton Books, 1982, σελ. 290.
- [48]. Big Book, σελ. 128.
- [49]. Big Book, σελ. 57.
- [50]. Big Book, σελ. 133.
- [51]. <http://www.rapture.com/resource/hunt/dh2.html>
- [52]. Ένθ. αρωτ.
- [53]. Ένθ. αρωτ.
- [54]. Big Book, σελ. 155.

[55]. Big Book, σελ. 44.

[56]. Για περισσότερα στοιχεία βλ. «[Στην εποχή των ψευδοθεραπειών -“Θεραπεία Αγγέλων”](#)», Διάλογος, τεύχος 37, Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2004.

[57]. Από το αρχείο μας.

[58]. Αρχιμ. Τσιάκκα Χριστοφ, «Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό Θρησκειών και Αιρέσεων», Ι.Μ Τροοδιτίσσης, Κύπρος, 2002, σελ. 27.

[59]. Για παράδειγμα, τεύχος 1, 1999 και αυτά που αναφέρονται στο ανωτέρω λεξικό.

[60]. <http://www.lucistrust.org/goodwill/wgnl004.shtml>

[61]. Ένθ. ανωτ.

[62]. <http://www.theosophicalsociety.gr/presidentsgallery/greek/coalts.htm>

[63]. <http://tsdetroit.org/Assets/ach/jan-feb-2000.PDF>

[64]. Τριήμερο κοινοβιακής ζωής με διδασκαλίες-σεμινάρια.

[65]. www.theosophical.org/programs/nationalprograms/steps.pdf

[66]. <http://www.theosociety.org/pasadena/sunrise/41-91-2/hu-weng.htm>

[67]. Η έμφαση δική μας.

[68]. Στο αρχείο μας.

[69]. <http://www.morerevealed.com/articles/checklist.htm>

[70]. Η ομάδα των «Δώδεκα Βημάτων» για τους συγγενείς των αλκοολικών.

[71]. http://aa-hellas.tripod.com/pages/alles_omades.htm

[72]. <http://www.alcoholicsandrinksafelyagain.com/newpage6.html>

[73]. <http://www.morerevealed.com/articles/devin.htm>

[74]. Από όπου και τα αρχικά BITE: Behavior, Information, Thoughts and Emotions.

[75]. <http://www.morerevealed.com/articles/devin.htm>

[76]. Ένθ.ανωτ.

[77]. Ένθ.ανωτ.

[78]. Ένθ.ανωτ.

[79]. Ένθ.ανωτ.

[80]. Αυτή η ανάλυση του Sexson επιβεβαιώνεται και από άλλες μαρτυρίες και μελέτες.

[81]. Alexander F., Rollins, R. "Alcoholics Anonymous: The Unseen Cult", California Sociologist, vol. 7, no 1, χειμώνας 1984.

[82]. <http://oldweb.uwp.edu/academic/criminal.justice/aacult01.htm>

[83]. <http://en.wikipedia.org/wiki/Al-Anon/Alateen>

[84]. <http://www.adultchildren.org/lit/ACAIs.s>

[85]. Δες ενότητα 2.

[86]. http://groups.yahoo.com/group/12-Step_Coercion_Watch/

[87]. Της πολιτείας του Tennessee και της πολιτείας της Νέας Υόρκης.

[88]. http://groups.yahoo.com/group/12-Step_Coercion_Watch/

[89]. <http://www.alcoholicsandrinksafelyagain.blogspot.com/>

[90]. Ένθ.ανωτ.

[91]. Από το αρχείο μας.

(Πηγή: